

INSTITUT SOCIOLOGICKÝCH STUDIÍ
FAKULTY SOCIÁLNÍCH VĚD UNIVERZITY KARLOVY
U Kříže 8, 158 00 PRAHA 5

tel.: 02-51080116
fax: 02-51080310
e-mail krejцова@mbox.fsv.cuni.cz

Posudek k SOČ 2005/06 sekce 14

Milan Blaha Internalizovaná homofobie

Milan Blaha se pustil do (v Česku) poměrně neprobádané oblasti homosexuality a sexuality vůbec. Přestože je laicky toto téma atraktivní a v určitých časových vlnách velice populární, vznikají k němu u nás jen sporadicky články v odborných periodících a ještě výjimečněji monografie. I z tohoto důvodu hodnotím autorovu snahu pozitivně, jelikož sám v textu deklaroval snahu uchopení této problematiky z odborného hlediska, a to se mu podařilo.

Pro svou práci zpracoval rozsáhlé penzum převážně zahraničních časopiseckých příspěvků z odborných periodik, s nimiž se vypořádal poměrně zdárně. To je vidět především v úvodní teoretické části práce, která je dosti rozsáhlá a logicky vystavěná. Seznamuje nás s problémem *homosexuálního coming-outu* a pozice fenoménu *internalizované homofobie* v něm a konstituci homo- i heterosexuální identity. Vytknout by se zde ale dalo to, že zpracovaná literatura je spíše medicínského, psychiatrického a psychologického charakteru – tedy zatíženého esencialistickým, biologickým nahlížením (homo)sexuality – a řešícího jakési neurotizující až patologické jevy coming-outu. Proto jsou homosexualita a coming-out vykreslovány jako neurózy, patologie a krizi vytvářející úskalí života. Jako výchozí bod pro následné ověřování zkoumáním by to ovšem mohlo být opodstatnělé.

V samotném výzkumu ale vidím velkou slabinu celé práce (obzvláště, je-li označena jako výzkumná). Trpí všemi „dětskými nemocemi“ začínajícího výzkumníka – chce pojmout vše a nic vlastně nezjistí pořádně. Chybí hlavní hypotéza, která by vycházela z úvodní teoretické části. Není jasné, jestli autor zkoumal coming-out jako celek, nebo internalizovanou homofobii pouze jako jeho část, nebo součást „normativního heterosexualismu“ (tento termín také není zcela vysvětlen). Šest hypotéz tak spolu souvisí jen na nejvyšší úrovni – sexuality –, nikoli homosexuality, homosexuálního coming-outu, nebo internalizované homofobie jako socializačního faktoru.

Jako dostatečně nevysvětlený (obzvláště s přihlédnutím k získaným výsledkům) vidím i způsob výběru respondentů na gay-chatu. Jak chat, tak specificky gay-chat mají svou vlastní dynamiku obzvláště, pokud jde o konstrukci, resp. fluidnost identit/y.

Neupřesněním zkoumané otázky trpí i konstrukce dotazníku, např. mutualní masturbace v teoretické části zmíněná jen okrajově se stává ústředním indikátorem homosexuality. Tato souvislost se mi ale jeví velice spekulativní. Jediná otázka na sebevražedné sklony přímo nespojená s problémem hledání vlastní sexuality a genderové identity, pak vypovídá pouze o sebevražedných sklonech jedinců, kde sexualita může, ale nemusí být důvodem, jedním

z mnoha důvodů. Rozhodně ji nelze považovat v kontextu sexuality za všeobecný jev, je spíše extrémem.

Autor se snaží prezentovat všechna data, která dotazníkem změřil, a to i tehdy, kdy nejsou relevantní k hypotézám a zkoumanému tématu. Ne vždy jsou podstatná kritéria jako dosažené vzdělání (např. při mutuální masturbaci, pokud k ní došlo třeba před 12. rokem života), nebo práce s celým vzorkem (např. neodfiltrování respondentů identifikujících se jako heterosexuálové ve vyhodnocování otázky na pohlavní styk se ženou, pokud zjišťujeme „incidenci heterosexuálního styku“ u homosexuálů, coby faktoru v procesu coming-outu). V takovýchto případech platí pořekadlo, že méně je někdy více.

Co se týká interpretace, tak ta je správná jenom potud, pokud je správná konstrukce dotazníku, jsou správně a úplně pokládány otázky, které se drží jasně formulovaných hypotéz. Z interpretace je ale cítit autorova snaha po získání podložených a vědeckých závěrů a jejich spojení s teoretickým úvodem.

Metodické a výzkumné problémy práce nejsou ničím výjimečným u začínajících výzkumníků a lze nad nimi snad i přimhouřit oko. Také jakási vědecká neprobádanost tématu homosexuality svádí k tomu, abychom jakýkoliv výzkum v této oblasti pojali širěji, leč je třeba si uvědomit, že i toto téma je dost široké a mnohvrstevné a vyžaduje přísné zúžení, kterého je nutné se pečlivě držet, obzvláště v kvantitativním výzkumu. Není tedy s podivem, že se autor nechal svést a jeho výzkum je tak mírně eklektický.

Práce Milana Blahy je zajímavý a vzhledem k jeho věku, a tudíž omezené odborné vybavenosti, a také časové náročnosti výzkumu obdivuhodný počín. Obzvláště dobře hodnotím úvodní teoretickou část a závěr práce, i přes jejich občasnou jazykovou šroubovanost a naproti tomu místy přehnanou lyrickou vzletnost. Stojící samostatně (bez výzkumu) by je bylo možno hodnotit jako kvalitní zpracování určitého pohledu na téma coming-outu a především internalizované homofobie v konstrukci genderové (sexuální) identity. Zpracování tohoto tématu je tak podnětné, pro současný stav zkoumání nové a obohacující.

V Praze dne 10. 2. 2006

Mgr. Zdeněk Sloboda, v.r.
doktorand ISS FSV UK
a IKMW Universität Leipzig
zdenek.sloboda@centrum.cz